

grote wasserij staat. Aldus lichtte Dr. Postema te Purmerend mij in April '44 in. Hij zal speciaal voortaan letten en laten letten op Balaena-vondsten.

In 1944 verloor ik door de dood twee trouwe melders van strandingen. In het voorjaar van 1944 sneuvelde in Rusland N.J. Beije uit Renesse, melder voor Schouwen. Zijn collecties kwamen aan de heer J. Viergever eveneens te Renesse.

In November 1944 overleed in Den Haag de heer J. Bremer, Biol. cand., medeoprichter van het Zeepaard.

In December 1944 is plotseling de melder J. Viergever uit Renesse weggevoerd met onbekende bestemming. Van hem is ook nu, 11-4-'45, nog niets naders bekend. (Even voor het afdrucken vernamen wij, dat hij thans weer te Serooskerke, Schouwen, woont. Red.).

In 1944 schreef Dr. G. Junge, Leiden, met ondergetekende een stuk over het eerste (en enige) optreden van Beluga, Delphinapterus leucas (witte walvis) in ons land. In 1944 schreef ondergetekende een artikel over 7 lintstaartbruinvissen van onze kust en ook een vervolg op zijn dissertatie t.w. hij beschreef de 168 strandingen hier na 1 Januari 1931 tot op 1 Januari 1945. Deze drie artikelen zullen nu de oorlog geëindigd is zo spoedig mogelijk uitkomen in de Zoöl. Mededelingen van Leiden. De fossiele Cetacea van Zuid-Limburg behandelde ondergetekende voor het Gedenkboek van Dr. P. Tesch van Januari 1944. Het leven van den Terschellinger Zeeman Jan Wever, 1835-1926, die o.a.

p.6

nog in 1860 en '61 de oude walvisvaart meemaakte nabij Spitsbergen, wordt in journaalvorm uitgegeven door ondergetekende. Het is geheel persklaar en bij den drukker. Ook het gedenkboek Tesch kan nu spoedig uitkomen. Voor 1945 beveelt ondergetekende zich zeer aan voor meldingen van Cetacea, zodra de omstandigheden dit veroorloven.

April 1945

Dr. A.B. van Deinse,
Nieuwe Binnenweg 149,
Rotterdam-C.

Het Zeepaard vol. 6 (=1946) pp. 18-20

56741

DE GESTRANDE NEDERLANDSCHE CETACEA VAN 1945, door Dr. A.B. van Deinse.

Het jaar 1945 heeft slechts bitter weinig opgeleverd, natuurlijk door de oorlogsomstandigheden. Gemeld werden slechts:

Tursiops truncatus, 2 expl.

Delphinus delphis, 2 expl.

Orcinus orca, 1 expl.

Phocaena phocaena, eenige expl. en van Phocaena phocaena, lintstaart 2 expl.

Balaena mysticetus, een aantal beenstukken uit den ouden tijd der Nederl. Walvischvaart werd gevonden.

Belangrijk is 1945 geweest omdat in dat jaar weer werd opgericht een comité om te trachten te komen tot de oprichting van een maatschappij voor de Walvischvaart in Amsterdam. 22-II-1946 is deze maatschappij inderdaad in Amsterdam gesticht met een kapitaal van f. 15.040.000,-. De directie berust bij de firma Vinke & Co., Gelderschekade 10, Amsterdam-C. Den 29-XII-'45 werd schrijver dezes aangezocht om op te treden als biologisch adviseur, wat hij aannam. In tal van couranten heeft men over onze nieuwe Nederlandsche Walvischvaart reeds een en ander kunnen lezen. In 1872 deden de Hollanders onder commandeur C.J. Bottemanne het laatst aan de vangst mede en nu, 74 jaar later, beginnen we weer. De eerste tocht zal in October 1946 beginnen en natuurlijk gericht zijn naar de Zuidelijke Poolzee, voor de vangst op vinwalvisschen, *Balaenoptera*'s.

Tursiops truncatus. Op 11-I-1945 ontving ik bericht, dat op 29-XI-'44 aan het Noorderstrand van Vlieland een exemplaar aankwam van ongeveer 3.30 m. van onbekend geslacht. Het versche dier had een schot in den kop. Er is traan van gewonnen en de rest ging verloren.

Den 30-IX-1945 werd door den heer Van Gelderen, naar opgave van Dr. G. Junge, Leiden, een tuimelaar gevonden op Voorne, bij strandpaal 1. Het was een ong. 2.30 m. lang slecht exemplaar van onbekend geslacht. Boven 2 x 22 tanden en onder 2 x 19 tanden. Er is niets van gered. Verder van *Tursiops* niets in '45. In 1936 hadden we er 12 en in 1938 zelfs 17! Totaal zijn er tot en met 3-III-1946, 163 in ons land gevonden.

Delphinus delphis. Den 29-VII-1945 werden 2 manlijke dieren, beide jonge exemplaren, gevonden te Noordwijk aan Zee door mej. M. Bosma, Rotterdam. Zij lagen dicht bij elkaar. De eene was ong. 1 m. en de andere slechts 65 cm. lang. Geen foto en verloren gegaan. Totaal zijn er nu van deze soort 32 bekend tot op heden. In 1940 én in 1941 hadden wij er 6 op onze kust.

Orcinus orca. Op 8-VII-1945 werd even benoorden Noordwijk aan Zee een orca gevonden van een kleine 6 m. lengte, opgemerkt door de heren G. Bos, B. Brakel en T. Mulder. Het dier verkeerde in zeer slechte staat; geslacht onbekend, geen foto. In de bek 4 x 12 tanden. Een wervel en de linker onderkaakhelft kwamen in Leiden. Verder verloren gegaan.

Phocaena phocaena. Op Texel waren in 1945 gave bruinvissen f. 20,- - f. 50,- per stuk waard aan traan voor de zeepbereiding! Den 20-VIII-1945 vond ik te Bergen aan Zee een *Phocaena* van 1.30 m.; de eerste na 6 jaar onderbreking door den oorlog.

Phocaena phocaena lintstaart. Den 26-VIII-1945 vond A.v.d. Most van Spijk, Haarlem, te Noordwijk aan Zee een vergaan wijfje van 1.86 m. met twee staartlinten resp. l. 36 en r. 24 cm. lang. Te Leiden bewaard in het Rijksmuseum voor Natuurlijke Historie. Dit is nu de 8e lintstaart in ons land aangetroffen. Nummer 9, tot op heden de laatste, werd 20-X-1945 gevonden tusschen Renesse-Scharendijke, Schouwen door den heer J. Viergever. Manlijk geslacht, 1.22 m. lang. Het r. lint was 45 cm. en het l. dito mat 34 cm. Is door den heer Viergever bewaard.

Balaena mysticetus. Dr. J. L. Postema te Purmerend was zo goed mij een groot aantal beenstukken van deze soort te melden uit de omstreken, vooral onderkaaksdeelen en wervels, nu in de oudheidskamer te Purmerend bewaard.

In October, November en December 1945 is in Amsterdam, Stadhouderskade 40 een tentoonstelling geweest van allerlei betreffende de oude Nederlandsche Walvischvaart, in elkaar gezet door den heer Th. Mol en zijn helpers. De uitstalling ging uit van het Nederlandsch Openlucht-

p.20

museum, afd. Amsterdam. O.a. waren te zien de origineele bouwteekeningen van de oude traanputten in de drie Groenlandsche Pakhuizen te Amsterdam, die nog steeds bestaan.

Den 20-XI-1945 was er te London een internationale "Whalingconference" waar ons land voor het eerst bij vertegenwoordigd was, met het oog op onze nieuwe deelname aan de walvischvangst. Duitschland en Japan doen voortaan aan de vangst niet meer mede en wij nemen een deel van hun plaats in. Bovenstaande gegevens worden ook bewaard in het Zoölogisch Museum te Amsterdam, Artis, onder beheer van Prof. Dr. L. F. de Beaufort.

In 1945 kwam uit van schrijver dezes een stukje over "De fossiele Cetacea van Limburg", Gedenkboek Dr. Ir. P. Tesch, Verh. Geol.-Mijnbouwk. Genootsch. voor Nederland en Koloniën, Geol. serie deel XIV.

In de Zoöl. Meded., uitgegeven vanwege het Rijksmuseum v. Nat. Hist. te Leiden verscheen van mijn hand in deel XXV, 1945, "de Staart der Cetacea en eenige gevallen van lintvormige staarten bij Phocaena phocaena (L.).

In hetzelfde tijdschrift, deel XXVI, zal weldra uitkomen een stuk over "De recente Cetacea van Nederland van 1931 tot en met 1944, van schrijver dezes, een voortzetting van mijn proefschrift van 1931. Dit laatste boek is helaas reeds eenige jaren uitverkocht. Van deze artikelen zijn tot mijn spijt niet genoeg overdrukken voorhanden om die te kunnen uitdelen. In het Rijksmuseum voor Nat. Hist. te Leiden zijn zij steeds te raadplegen.

Ik eindig dit verslag met mijn hartelijken dank uit te spreken voor de steeds ondervonden hulp en ik blijf mij altijd gaarne aanbevelen houden voor meldingen van onze Cetacea.
